

معرفیهای گزارشی

کلیات

۱. فرهنگ اصطلاحات ادبی. رضوان شریعت. (چاپ اول: تهران، انتشارات هیرمند، ۱۳۷۰). ۱۷۶ص، رقعی.

کتاب حاضر مشتمل بر دو بخش است: در بخش اول، اصطلاحات ادبی به ترتیب حروف الفبا، شرح داده شده است. در بخش دوم تحت عنوان خاقانی و جلوه‌هایی از هنر شاعری، به اجمال، هنر شاعری خاقانی مورد بحث قرار گرفته است.

۲. فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی. محمدعلی حائری. (قم، کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی، ۱۳۷۰). ۴۹۷ص، وزیری.

فهرستی است دقیق از پانصد نسخه عکسی کتابخانه یاد شده. درباره این فهرست و ویژگیهای رجوع شود به: آینه پژوهش، شماره ۵، ص ۲۷.

۳. فهرست مصادر الفرق الاسلامیة المصادر العامة: المصادر العلویة. علی اکبر الضیائی. (بیروت، دارالروضه، ۱۳۷۰). ۲۰۲ص، وزیری.

این کتاب مجموعه اول از سلسله فهرستهای مصادر فرق اسلامی است که پیشتر از چگونگی آن سخن گفته‌ایم. (آینه پژوهش، شماره ۹). این جلد شامل منابع عمومی درباره فرق اسلامی و منابع ویژه فرقه علویه است. در این بخش مصادر کهن و نو بررسی شده و مباحث موجود در ضمن مؤلفات درباره آنان نیز نشان داده شده است.

محققان، نویسندگان، مترجمان، ناشران و مراکز تحقیقی و پژوهشی که می‌خواهند آثارشان در این بخش از مجله معرفی شود، یک نسخه از آثار خود را به دفتر مجله ارسال دارند.

۴. فهرست مقالات فارسی در مطبوعات جمهوری

اسلامی ایران. تهیه و تدوین سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. (تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۰). ۶۵۹ص، وزیری. دوره ششم، پاییز ۱۳۶۶، ۶۵۹ص، وزیری.

علوم قرآن

۱. تفسیر کاشف. سید محمدباقر حجتی و عبدالکریم

بی‌آزار شیرازی. (تهران، دفتر نشر فرهنگی اسلامی). ج ۲، ۳۷۱ص، وزیری.

مؤلفان در این مجموعه می‌کوشند تا به توضیح و تبیین روابط آیات و موضوعات در آیات و سوره‌ها بپردازند و تناسب آیه‌ها و سوره‌ها را با یکدیگر نشان دهند. تفسیر کاشف، تلاشی است جدید در جهت نمودن چهره اعجازآمیز قرآن کریم و ارائه فشرده‌ای از دیدگاههای مفسران و قرآن پژوهان. در این جلد سوره آل عمران و نساء تفسیر شده است.

۲. هفده گفتار در علوم قرآنی. سید حسین حسینی.

(تهران، دفتر تحقیقات و انتشارات بدر، ۱۳۷۰). ۴۰۲ص، وزیری.

کتاب حاضر، شامل مقدمه‌های تفسیر ابوالفتح رازی، صافی فیض کاشانی و آلاء الرحمن محمدجواد بلاغی است و بحثهایی از علوم قرآنی را دربر دارد. عناوین برخی از مقالات چنین است: اوصاف و اسامی قرآن، کمالات قرآن،

اعجاز قرآن، جامعیت قرآن، عارفان به حقایق قرآن، قطب و محور قرآن، نکاتی در تفسیر قرآن، مصطلحات علوم قرآن، اقسام آیات قرآن، نزول قرآن و... بحثهای برگرفته شده از آلاء الرحمن، بویژه بحث اعجاز آن، سرشار است از نکات دقیق و نقد و بررسیهای عالمانه. با توجه به اینکه در زبان فارسی آثار کارآمد و جدی در علوم قرآن اندک است، اقدام مترجم و ناشر در عرضه شایسته این اثر ستودنی است.

۳. معیارها و عوامل تمدن از نظر قرآن. (قم،

دارالقرآن الکریم، ۱۳۷۰). ۱۴۶ص، وزیر

کوششی است در شناسایی و شناساندن معیارهای تمدن از دیدگاه قرآن. برخی از عناوین آن چنین است: معیارهای تمدن قرآنی، بعد اعتقادی: ایمان به خدا، عدم ارتداد، تسلیم، بعد عبادی: تقوی، صبر و استقامت، مهر و عطوفت و... بعد فرهنگی: آموزش و پرورش، جلوگیری از تعالیم غلط و... بعد اجتماعی: تأمین آزادی، وحدت انسجام، قیام به قسط و... بعد رهبری و مدیریت: صلاحیت شخصی رهبر، وظائف رهبر در مقابل مردم، مردم در قبال رهبری و... در بخش دوم کتاب از عوامل تمدن و تعالی آن سخن رفته است.

۴. مجموعه سخنرانیها و مقالات سومین کنفرانس

تحقیقاتی علوم و مفاهیم قرآن کریم. (قم، دارالقرآن

الکریم، ۱۳۷۰). ۵۶۷ص، وزیر

مجموعه مقالات ارائه شده و سخنرانیهای ایراد شده در کنفرانس تحقیقاتی علوم و مفاهیم قرآن کریم است که هر سال در ۲۷ رجب به همت دارالقرآن الکریم برگزار می شود. موضوع سومین کنفرانس، نقش قرآن در تمدن بشری بوده و این مجموعه در این زمینه می باشد. حوزه های شیعه و قرآن، معیارهای تمدن از دیدگاه قرآن، تأثیر قرآن در پیدایش علوم، ارزشیابی علم در فرهنگ و تمدن اسلامی، تأثیر قرآن در جنبش فکری، تأثیر قرآن در پیدایش طب اسلامی، علم از دیدگاه قرآن و حدیث، عناوین برخی از مقالات و سخنرانیهای این مجموعه است.

۵. الدرر الملتقطه فی تفسیر الآیات القرآنیة. محمد

اسماعیل مازندرانی خواجهی. ترتیب و تحقیق سید مهدی

رجائی. (قم، دارالقرآن الکریم، ۱۳۷۰). ۲۷۸ص، وزیر

این کتاب برگزیده هایی است از مجموعه آثار علامه ملا اسماعیل خواجهی در تفسیر آیات الاهی. ملا اسماعیل خواجهی، از متکلمان و فقیهان و عالمان بزرگ قرن دوازدهم هجری است و آثار وی سرشار است از ژرفنگریها و باریک بینیها. جناب سید مهدی رجایی به تحقیق و نشر تمام آثار خواجهی همت گماشته اند و اینک این مجموعه را برای بهره رسانی بیشتر به قرآن پژوهان، جداگانه عرضه کرده اند که کاری است ستودنی. در تحقیق، منابع اقوال و روایات را نمایانده اند، اما یادآور نشده اند که این مجموعه ها را از چه آثاری برگزیده اند. خوب بود دقیقاً موارد گزینش را یاد می کردند. کتاب نه تنها فهرستهای گونه گون ندارد، که از فهرست تفصیلی مطالب نیز تهی است.

۶. العروة الوثقی: تفسیر سورة الحمد. شیخ بهایی.

تحقیق اکبر ایرانی قمی. (قم، دارالقرآن الکریم، ۱۳۷۰).

۱۷۱ص، وزیر

آثار شیخ بهایی در گزیده نگاری و زبده گویی شهره است. متأسفانه بسیاری از نگاشته های او ناتمام است. العروة الوثقی که تفسیری است دقیق و گرانقدر، تنها شامل سوره حمد و آغاز سوره بقره است. محقق افزون بر شرح حال شیخ، تمام منابع و مصادر اقوال و احادیث را نشان داده و فهرستهای متنوع و سودمندی بدان افزوده است. شیخ بهائی آثار دیگری در تفسیر قرآن دارد (ر.ک: الثقافة الإسلامية، شماره ۵، ص ۱۲-۱۹، مقاله بهاء الدین و آثاره). فراهم آوردن یکجای این مجموعه و نشر دقیق و روزآمد آن، کاری است ارزشمند که امید است دانشوری شایسته بدان همت گمارد.

حدیث

۱. ترجمه نهج البلاغه. محمدعلی شرقی. (چاپ اول:

تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۰). ۳۹۰ + ۱۶۴ص،

وزیر

ترجمه ای است تحت اللفظی از نهج البلاغه و در پایان،

کشف المطالب نهج البلاغه آورده شده است.

۲. علم حدیث. زین العابدین قربانی. (قم، انتشارات انصاریان، ۱۳۷۰). ۳۹۰ ص، وزیری.

مؤلف در این کتاب کوشیده است تا مباحث مربوط به حدیث شناسی را بازنشاسی کند و نقش آن را در شناخت و تهذیب حدیث بنمایاند. معنای حدیث، دلایل حجیت آن، تلاش پیشینیان برای حفظ حدیث، طبقات محدثان، علم رجال و علم درایه، در آغاز آمده و آنگاه از اقسام حدیث، شرایط راوی و راههای تحمل حدیث بحث شده است. صحابه، عدالت آنان و نقد و بررسی دیدگاهها در این زمینه و شرایط تعارض راه حل‌های آن، در ضمن مباحث گذشته به دقت آمده است. پس از این، سخن از جوامع حدیثی شیعی است و آنگاه بحث و بررسی در جوامع حدیثی اهل سنت و مقایسه این دو. مصطلحات علم الحدیث، رموز و علائم اقتضاری آن و سیر علوم حدیث و کتابهائی که در این باره نوشته شده است، پایان بخش کتاب است. کتاب حاضر بر روی هم کتابی است سودمند و خواندنی.

۳. الحدیث: گفتار حکیمانه. مرتضی فرید تنکابنی. (تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۶۰۰ ص، وزیری.

این کتاب، تنظیم موضوعی بخش سوم نهج البلاغه (کلمات قصار) است به ترتیب حروف الفبا در ۱۸۰ موضوع. عناوین کلی به عناوین جزئی و خرد تقسیم شده‌اند و از این روی کتاب کارآمد و سودمند گردیده است. ترجمه احادیث بر اساس ترجمه مرحوم دکتر اسدالله مبشری است، و در پایان کتاب دو فهرست فارسی و عربی آورده شده که تمام ۱۸۰ عنوان را به گونه الفبائی دربر دارد. جستجوگران کلمات علی (ع) در موضوعات مختلف از این اثر به سهولت می‌توانند بهره گیرند.

فلسفه و کلام

۱. فلسفه و عرفان از نظر اسلام: گفتاری تحلیلی پیرامون کلام، فلسفه، عرفان و تصوف و خلاصه‌ای از توحید اسلامی. محمد صدرزاده. (تهران، مؤلف، ۱۳۷۰). ۳۹۴ ص، وزیری.

عنوان فصلهای کتاب عبارت است از: شناختی از عرفان و تصوف، پاسخ به گفتار آمده در رساله رفع شبهات، پیرامون فلسفه و کلام، بحثی پیرامون عرفان، خلاصه‌ای از توحید اسلامی.

۲. رسالت تشیع در دنیای امروز. سید محمدحسین طباطبایی. مقدمه و توضیحات علی احمد میانجی و سید هادی خسروشاهی. (تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۲۱۸ ص، رقعی.

این کتاب ادامه مذاکرات مفسر بزرگ قرآن، استاد علامه طباطبایی با پروفیسور کربن است. جلد اول آن، نخست به سال ۱۳۳۹ منتشر شد و پس از آن با افزونیهایی در سال ۱۳۵۷ نشر یافت. اکنون این جلد منتشر شده که برخی از عناوین آن چنین است: بشارت مذهب تشیع برای بشریت چیست؟ راههای ارشاد انسان، آثار و نتایج «طول کلیسا»، معادشناسی از نظر شیعه، پیدایش سیر معنوی و عرفان و... در توضیحات کتاب مطالب مهم و قابل توجهی آمده و بر اهمیت کتاب افزوده است. مقدمه آقای خسروشاهی نیز هوشمندانه و خواندنی است. متأسفانه کتاب، فهرست تفصیلی موضوعات متن را ندارد و از فهرست توضیحات و دیگر فهرستها نیز تهی است.

۳. سیرة المصطفی. هاشم معروف حسنی. ترجمه حمید ترقی جاه. (تهران، انتشارات حکمت، ۱۳۷۰). ج ۱ و ۲، ۴۳۵ + ۴۳۶ ص، وزیری.

ترجمه کتاب گرانقدر و سودمند «سیرة المصطفی» است که پیشتر از آن یاد کرده‌ایم. (شماره ۱۰، ص ۸۵).

۴. آراء علماء المسلمین فی التقیة و الصحابة و صیانة القرآن الکریم. سید مرتضی رضوی. (بیروت، الارشاد للطباعة و النشر، ۱۳۷۰). ۲۵۱ ص، وزیری.

گزارشی است دقیق و مستند از آراء عالمان اسلامی درباره تقیه و صحابه و تحریف ناپذیری قرآن. مؤلف در آغاز، اجمالی از عقاید شیعه را عرضه کرده و آنگاه از موضع شیعه در موضوعات یاد شده بحث کرده است. بحث وی از مفهوم و مصداق صحابه و نقد و بررسی آراء در جایگاه صحابه نیز سودمند است.

۵. درآمدی بر آموزش فلسفه. محسن غرویان. (قم، انتشارات شفق، ۱۳۷۰). ۲۷۸ص، رقعی.

کتاب آموزش فلسفه از استاد محمدتقی مصباح که به انگیزهٔ بازیگری مباحث فلسفی و طرحی نو در آموزش فلسفه به قلم آمده است و به تعبیر جناب غرویان «از محتوایی قویم، قلمی متین و سبکی نوین برخوردار است»، یک دورهٔ فلسفه اسلامی را به نوآموزان فلسفه یاد می‌دهد. مؤلف این کتاب با تدریس آن اثر دریافته است که بخشهایی از آن دشواریاب است. از این روی در این مجموعه کوشیده است با توضیحاتی مطالب آن کتاب را سهل الوصول کند. از این روی، اثر جناب غرویان، کتابی است کمک آموزشی برای «آموزش» فلسفه. کتاب در بیست درس سامان یافته و در پایان هر درس، خلاصه‌ای از آن آمده و برای اندیشه‌ورزی دانش پژوهان فلسفی، چند پرسش مطرح شده است. مؤلف در تکمیل و تفصیل مطلب، از جمله به آثار علامه طباطبایی و استاد شهید مرتضی مطهری مراجعه کرده‌اند.

۶- خدا در فلسفه (برهانهای فلسفی اثبات وجود باری). ترجمهٔ بهاء‌الدین خرمشاهی. (تهران، مؤسسهٔ مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۰). ص، وزیری.

این کتاب ترجمهٔ مقالاتی است متضمن براهین فلسفی اثبات وجود خداوند و نقد آن براهین. مقالات این کتاب از دایرة المعارف فلسفه، ویراستهٔ «پل ادواردز» برگرفته شده است. فصل اول کتاب با عنوان تعاریف و مفاهیم خدا به سیر تاریخی مفهوم خدا نزد اندیشمندان مختلف پرداخته است. عناوین دیگر فصلها بدین گونه است: برهان وجود یا هستی شناختی، برهان وجوب وامکان یا جهان شناختی، برهان اتقان صنع یا هدف شناختی، برهانهای اخلاقی بر وجود خداوند، برهانهای تجربه دینی بر اثبات وجود خداوند، براهینهای اجماع عام بر وجود خداوند و....

مترجم افزون بر ترجمهٔ روان و استوار کتاب در مقدمه، برهانی بر اثبات وجود باری اقامه کرده اند که همراه است با نقد برخی از اندیشوران.

۷- دراسة فی علامات الظهور و جزیره الخضراء. سید جعفر مرتضی عاملی. (قم، منتدی جبل عامل الاسلامی).

۳۱۰ص، وزیری.

نقدی است هوشمندانه و تنبه‌آفرین به کتاب «بیان الأئمه» و خطبه منسوب به علی (ع) مشهور به «خطبه البیان» و داستان جزیرهٔ خضراء. (در شمارهٔ آینده، مقاله تحلیلی دربارهٔ این کتاب خواهد آمد).

فقه و اصول

۱. رسائل المحقق الکرکی. تحقیق محمد حسن. (قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۰). ۳۹۰ص.

پیشتر جناب حسن، در مجموع و بر روی هم بیست و نه رساله از مجموعه آثار فقیه بلند پایهٔ تشیع، شیخ علی بن الحسین کرکی را منتشر کرده بود. اکنون پنج رسالهٔ بلند دیگر را با تحقیق و تصحیح منتشر کرده است که عناوین آن عبارت است از: طریق استنباط الأحکام، حاشیه علی میراث المختصر النافع، فتاوی المحقق الکرکی، اثنتاعشر مسئله، شرح الغنیة الشهید الأول. آقای حسن مجموعه‌های دیگری از آثار محقق کرکی را نیز منتشر خواهند کرد. (ر.ک: آینه پژوهش، شمارهٔ ۷، ص ۶۹).

۲. البیان. شهید اول. تحقیق محمد حسن. (قم، بنیاد فرهنگی امام المهدی-عج-، ۱۴۱۲). ۳۸۶ص، وزیری.

این کتاب از جمله آثار گرانقدر فقهی چهرهٔ خونین تشیع، فقیه بلند پایه، محمدبن جمال‌الدین مکی، مشهور به شهید اول است که متأسفانه ناتمام مانده است. البیان مانند تمام کتابهای فقهی جامع، با کتاب الطهاره آغاز می‌شود ولی بیش از تبیین وقت نیت صوم را فرا نمی‌گیرد. محقق محترم، کتاب را بر اساس سه نسخه تحقیق کرده و افزون بر مقابله و ضبط نسخه بدلها و تخریج آیات و روایات و اقوال، شرح حال کوتاهی از صاحبان آراء آورده و توضیحات کوتاهی در تبیین لغات دشواریاب نگاشته و در پایان فهرستهای فنی سودمندی تنظیم کرده است.

۳. الغناء. علی حسینی. (قم، انتشارات کوثر). ۱۹۲ص، رقعی.

پژوهش در موضوعی مانند «غناء» که از یکسوی هنوز نه تنها در مصداق آن دیدگاه روشنی پیدا نشده، بلکه

مفهومش نیز معرکه آراء است و از سوی دیگر، موضوعی است مورد ابتلاء کاری است سودمند و کارستان. از این روی همت مؤلف ستودنی است. کتاب پس از مقدمه، با تعریف غناء از دیدگاههای گونه‌گون ادامه می‌یابد و آنگاه گزارش اقوال فقهی است و بر پایه آن، احتمالات مختلف درباره غنا از منظر شارع و نقد و بررسی آنها. دلایل حرمت غنا و بررسی دقیق آنها مبحث بعدی است. پس از آن، مستثنیات غنا و مسائل مربوط به آن به بررسی نهاده شده است. و بالأخره، مقتضی اصل در غنا و در ادامه آن، بحث تاریخی در تبیین مصادیق شایع در غنا به هنگام صدور روایات با نکاتی جنبی، پایان بخش کتاب است.

مؤلف در تمام کتاب، به سیرتاریخی مسأله توجه کرده و به نقد و بررسی اقوال و مقارنه و تطبیق دیدگاهها و روشن ساختن فضای تاریخی صدور روایات پرداخته و بر روی هم، کتابی جدی و خواندنی فراهم کرده است.

۴. نثرات الكواكب علی خيارات المكاسب. سید مرتضی خسروشاهی. به اهتمام سید هادی خسروشاهی. (چاپ دوم: قم، مركز البحوث الاسلامیه، ۱۴۱۲). ۳۰۷ص، وزیری.

شرح بحث «خيارات» از کتاب مکاسب شیخ مرتضی انصاری است. در مقدمه کتاب، زندگینامه مؤلف به تفصیل آورده شده است.

اخلاق و عرفان

۱. اخلاق زن و شوهر و تنظیم خانواده. احمد صادقی اردستانی. (تهران، انتشارات حافظ نوین، ۱۳۷۰). ۴۴۰ص، رقعی.

مؤلف در این کتاب می‌کوشد تا گوشه‌ای از مسائل اخلاقی و حقوقی و تربیتی را برای آگاهی و تعالی فرهنگی خانواده‌ها برنمایاند. مرزهای اطاعت زن از شوهر، جوانان در برابر پدران و مادران، تنظیم خانواده و نظریه‌های مخالف و موافق، احترام و پرستاری سالمندان و اسمهای خوب برای کودکان، برخی از عناوین مطالب آن است. کتاب با نثری روان و با نگرشی به منابع فرهنگ اسلامی تدوین

یافته است.

۲. رهنوشه رهروان در آداب سیر و سلوک معنوی.

ملا محسن فیض کاشانی. تحقیق و شرح میر جلال‌الدین محدث ارموی. (تهران، دفتر تحقیقات و انتشارات بدر، ۱۳۷۰). ۲۲۰ص، وزیری.

دستورالعملی است کارآمد و نقش آفرین به خامه رهروی راستین عرفان و اخلاق، ملا محسن فیض کاشانی. مرحوم شیخ آقابزرگ از این کتاب به «کلمه جامعه سلوک شرعی و دستور دینی» یاد کرده و خلاصه‌ای از آن را برای بهره‌گیری، همواره با خود می‌داشته‌اند. (الذریعه، ج ۱۲، ص ۳). سالها پیش کتابشناسی سختکوش، فقید علم و تحقیق، روانشاد محدث ارموی، متن منقح آن را با شرح و بسط نشر داد و پس از آن متن ویراسته وی با مقدمه‌ای زیبا و خواندنی و پانوشتهای توضیحی به همت فاضل گرانقدر جناب آقای سید عباس صالحی، با استفاده از پانوشتهای آن بزرگوار در شماره‌های ۶ و ۷ مجله حوزه و در سلسله «دستورالعملها»، نشر یافت. در چاپ مورد گفتگو توضیحات مرحوم ارموی در کنار متن آمده و متمایز گردیده است. آیات و روایات اعراب‌گذاری شده و در مواردی که آن مرحوم تعلیق نداشته، مصححان با تکیه به متون حدیثی شیعی، پانوشتهایی بدان افزوده‌اند. شرح لغات مشکل و فهرستهای فنی آن نیز از افزوده‌های این چاپ است. کتاب بسیار خواندنی و سودمند است. ما مطالعه دقیق آن را به رهروان سلوک معنوی توصیه می‌کنیم.

۳. فلسفه عرفان: تحلیلی از اصول و مبانی و مسائل

عرفان. سید یحیی یثربی. (چاپ دوم: قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمی قم، ۱۳۷۰). ۵۷۶ص، وزیری.

اثر حاضر عهده‌دار پژوهش درباره عرفان و سیر تطور آن است و در آن به نقد نظر عرفان ستیزان پرداخته شده و سپس از «مقامات» در عرفان به تفصیل سخن رفته است. پایان بخش کتاب، بحثی است درباره حالات عارفان.

۴. گفتارهای تربیتی. محمدجواد باهنر. با مقدمه

هاشمی رفسنجانی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۱۹۸ص، رقعی.

کتاب حاضر شامل گفتارهای شهید دکتر محمدجواد باهنر درباره مسائل تربیتی و اخلاقی است. عناوین گفتارها عبارت است از: مقایسه انسان از دیدگاه اسلام و مسیحیت، انسان از دیدگاه قرآن، اصول تعلیم و تربیت در اسلام، روابط زن و شوهر، صمیمیت فرزندان و اولیاء، همکاری خانه و مدرسه، مسئله تعلیم و تربیت در اسلام.

تاریخ

۱. تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی. زین العابدین قربانی. (چاپ دوم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۳۵۵ص، رقعی.

مشتمل بر سه بخش، به ترتیب ذیل است: طرز تفکر اسلام درباره فرهنگ و تمدن، شعبه های مختلف علوم و فنون اسلامی، روش آموزش و پرورش اسلامی.

در بخش اول، عنایت اسلام به دانش و اهمیت دانش پژوهی، مورد بحث قرار گرفته و در بخش دوم، از علومی که در فرهنگ اسلامی بالید و پرورش یافت، سخن رفته است.

۲. اسناد نقض بیطرفی ایران در شهریور ۱۳۲۰: سیاست خارجی در آستانه اشغال. به کوشش محمد ترکمان. (چاپ اول: تهران، انتشارات کویر، ۱۳۷۰). ۲۷۸ص، وزیری. نمونه سند.

در کتاب حاضر، اسناد مربوط به نقض بیطرفی ایران در شهریور ۱۳۲۰ و چگونگی تجاوز قشون انگلیس و روسیه به خاک وطن ما آورده شده است. نمونه برخی از اسناد در پایان کتاب به دست داده شده و در آغاز کتاب، روزشمار حوادث جهان در فاصله ۹ شهریور ۱۳۱۸ تا ۲ شهریور ۱۳۲۰ آورده شده است. این کتاب به لحاظ احتواء بر اسناد مهمی مربوط به یک دوره پراشوب در ایران، مرجع ارزنده و قابل استفاده ای برای محققین تاریخ ایران است.

۳. پژوهشی درباره نقش اجتماعی و دینی قصه خوانان در تاریخ اسلام و ایران. رسول جعفریان. (چاپ اول: انتشارات رثوف، ۱۳۷۰). ۱۹۰ص، رقعی.

کتاب حاضر، نخستین تحقیق به زبان فارسی، درباره نقش اجتماعی و دینی قصه خوانها در تاریخ اسلام و ایران است. دامنه این تحقیق، منحصر است به قرون اولیه هجری و نظر نویسنده بیشتر معطوف به اثر گذاری قصه خوانها در فکر دینی مردم بوده است. تحریف احادیث توسط قصاص و اثرپذیری آنها از اهل کتاب، دو نتیجه ای است که نویسنده از این موضوع استنباط کرده و بدان پرداخته است. در پایان کتاب، نمونه هایی از قصص قصاص آورده شده است.

۴. امام در عینیت جامعه. محمدرضا حکیمی. (چاپ هشتم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۱۵۹ص، رقعی.

کتاب حاضر مشتمل بر چهار بخش است: در بخش اول، تحلیلی مختصر از دوره زندگی امامان تا پایان عهد امامت یازدهم، به دست داده شده است. بخش دوم تحت عنوان قیام حسنی و حکمتهای عینی صلح مشروط، به صلح امام حسن-ع- پرداخته شده و نکات اندیشه برانگیزی مورد توجه قرار داده شده است. در بخش سوم و چهارم نیز به خلاصه ای از زندگی آن حضرت پرداخته شده است.

اقتصاد

۱. بازار جهانی گندم. محمدرضا صادقی. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۰). ۶۹۲ص، وزیری. جدول.

۲. بازار جهان کائوچو و لاستیک. جمشید فهیمی فر. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۰). ۴۰۲ص، وزیری. جدول.

۳. قراردادهای نمونه در تجارت بین الملل: قراردادهای بین المللی خرید متقابل. ترجمه حمیدرضا اشرف زاده. (مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۰). ج ۱، ۵۷ + ۲۶ص، وزیری.

۴. بازار جهانی آلومینیوم. (تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۰). ۲۹۰ص، وزیری.

در این کتاب در هشت فصل، جنبه های مختلف این صنعت، از جمله تولید، صادرات، واردات، مصرف و...

مورد بررسی قرار گرفته است.

۵. مجموعه 'آشنایی با تعاریف و اصطلاحات بازرگانی و اقتصادی'. (تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۰). ۸۳۲ص، وزیری.

مجموعه ای است سودمند و کارآمد در شناسایی و شناساندن تعاریف و اصطلاحات اقتصادی و بازرگانی. شیوه کار بدین سان است که ابتدا تعریفی در مورد اصطلاحات ارائه گردیده و سپس به تناسب، توضیحاتی در پی تعریف آورده شده و آنگاه تمامی تعاریفها و مطالبی که در جهت ارائه تعریف و توضیح یک اصطلاح مورد بررسی قرار گرفته اند، به تفکیک در دو بخش لاتین (همراه با ترجمه) و فارسی، عیناً یاد شده است. تدوین کنندگان کوشیده اند در تعریف اصطلاحها، ابعاد بازرگانی، اقتصادی و حقوقی آن را در نظر گیرند و درباره اصطلاحاتی که تعریفی معمول و مشهور ندارند، کوشیده اند تا با بهره گیری از منابع و مآخذ معتبر داخلی و خارجی، تا حد امکان تعریف قابل قبولی به دست دهند.

زندگینامه و خاطرات

۱. قیام حق. محمدعلی شرقی. (تهران، مؤلف، ۱۳۶۸). ج ۱، ۶۴۰ص، وزیری.

جلد اول از پژوهشی است که عهده دار تحلیل قیام امام حسین-ع- است و در آن به طور جنبی به انقلاب اسلامی ایران نیز پرداخته شده است.

۲. اندیشه های اقبال لاهوری. سید غلامرضا سعیدی. به کوشش و مقدمه سید هادی خسروشاهی. (چاپ دوم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۳۵۹ص، رقعی.

کتاب یاد شده جلد دوم از مجموعه آثار شادروان استاد سعیدی است. جلد اول این مجموعه تحت عنوان مفخر شرق: سید جمال الدین اسدآبادی، چندی پیش منتشر گردیده بود. امید است مجلدات بعدی این مجموعه نیز پی در پی منتشر شود و مجموعه مقالات و کتابهای مرحوم استاد سعیدی، در دسترس جویندگان قرار گیرد. اما کتاب حاضر، عبارت است

از مجموعه مقالات و کتابهای نویسنده درباره علامه اقبال لاهوری که پیشتر به صورت مستقل و یا در ضمن مجموعه هایی منتشر گردیده بود. گردآورنده در مقدمه کتاب، مقاله ای درباره آکادمی اقبال در پاکستان، آورده است.

۳. زندگانی فاطمه زهرا (س). سید جعفر شهیدی. (چاپ یازدهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹). ۲۹۱ص، وزیری.

تحقیقی است مستند و علمی درباره زندگی حضرت فاطمه زهرا-سلام الله علیها- و در آن به جوانب زندگی آن حضرت از دوران کودکی تا رحلت پرداخته شده و از نقش حضرت رسول اکرم و امیرالمؤمنین در زندگی آن حضرت و نقش این بانو در زندگی آن دو بزرگوار، به اتقان و گزیده گویی سخن رفته است.

۴. سید جمال الدین اسدآبادی و بیداری مشرق زمین. محمد محیط طباطبایی. به کوشش و مقدمه سید هادی خسروشاهی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۳۳۵ص، رقعی.

عنوان مقالات این اثر عبارت است از: سید جمال الدین اسدآبادی بنیانگذار نهضت‌های اسلامی در شرق؛ نقش سید جمال الدین اسدآبادی در پیدایش و رشد مطبوعات شرق؛ اتحاد اسلامی و سید جمال الدین اسدآبادی؛ بررسی چند سند درباره سید جمال الدین اسدآبادی؛ سید جمال الدین اسدآبادی مصلح عالم اسلام.

۵. روی نگار. محمدرضا امین زاده. (قم، انتشارات رثوف، ۱۳۷۰). ۱۱۲ص، رقعی.

این کتاب نگرشی است به شخصیت والای رسول الله-ص- از بعد عرفانی و اخلاقی. برخی از عناوین اصلی آن بدین گونه است: محمد(ص) در اصلاص پاک، محمد(ص) اکمل موجودات، محمد(ص) انسان کامل و... مؤلف پس از مقدمه ای در تبیین عرفان، به فصول کتاب پرداخته و مطالب را در ذیل عناوین یاد شده با استناد به آیات و روایات و با دقت در آثار عارفان و فیلسوفان، عرضه کرده و کوشیده است که بعد عرفانی و اخلاقی رسول اکرم(ص) را در پرتو آگاهیهای روایی و قرآنی برنماید.

۶. الدكتوره زهرا الخميني تحدثنا عن والدها. محمد عبدالرحيم. (دمشق، دارالمختارات العربية، ۱۴۱۲). ۱۴۴ص، وزيری.

گفتگویی است مفصل درباره افکار و آثار حضرت امام خمینی رضوان الله عليه، انقلاب، زمینه‌ها و مسائل آن، و نقش زن در انقلاب اسلامی ایران. این گفتگو هنگام شرکت فرزند کرامی امام، خانم زهرا مصطفوی در سمینار بزرگداشت استاد شهید مرتضی مطهری، صورت گرفته است.

زبان و ادبیات

۱. فرائد القصائد فی الخميني القائد. جمع و ترتیب محمد عبدالرحيم. (دمشق، دارالمختارات العربية، ۱۴۱۲). ۱۱۲ص، وزيری.

این کتاب مجموعه‌ای است از اشعار شاعران عرب درباره شخصیت حضرت امام-رضوان الله عليه- و نقش والای آن بزرگوار در بیداری امت اسلامی. کتاب مقدمه‌ای دارد از جناب محمد شریعتی، مستشار فرهنگی ایران در سوریه، و مقدمه‌ای از مؤلف درباره شعر و شاعری در اسلام.

۲. شرح ابن عقيل على الفية ابن مالک. تحقیق دکتر احمد سلیم الحمصی و دکتر محمد احمد قاسم. (قم، منشورات سعید بن جبیر، ۱۳۷۰). ۷۹۱ص، وزيری.

الفیه ابن مالک، شرح‌های بسیاری دارد که مشهورترین و متداولترین آنها، البهجة المرضیة، نگاشته جلال‌الدین سیوطی است که در حوزه‌ها به «السیوطی» معروف است. گویاترین و سهل‌الوصول‌ترین شرح‌های الفیه نیز، شرح ابن عقیل است. این کتاب سالها پیش به تحقیق محمد بحی‌الدین عبدالحمید در دو جلد منتشر شده بود. اکنون متن منقح و ویراسته آن با دقت تمام توسط دوتن از ادیبان عرب عرضه می‌شود. محققان در این چاپ افزون بر ویرایش و پیرایش، متن، شعرها را شماره‌گذاری کرده‌اند و شواهد قرآنی و شعری آن را با دقت ضبط و شرح نموده‌اند و در پایان، فهرست‌های فنی و سودمندی بدان افزوده‌اند و در

مقدمه‌ای از کتاب و اهمیت آن سخن رانده‌اند. این چاپ به لحاظ دقت و چشم‌نوازی و استواری محتوا، برای متن درسی بسیار شایسته است.

۳. آموزش منطق. محسن غرویان. (قم، مؤسسه انتشارات دارالعلم، ۱۳۷۰). ۱۹۶ص.

مؤلف، کتاب را به عنوان مقدمه‌ای برای ورود به بحث‌های منطقی فراتر، چون المنطق و حاشیه، نگاشته‌اند تا طالبان علم حوزوی نخست این کتاب را فراگیرند. در مقدمه کتاب با اختصار تمام و دقتی شایسته به چگونگی کتابهای درسی منطقی و کمبودها و کفایت‌های اشاره شده است. مؤلف کوشیده است متن کتاب را با نثری روان و بدون پیچیدگی‌های مرسوم در متون درسی بنگارند و برای برانگیختن حس کاوش دانش‌پژوهان، منابع و مآخذ هر بحث را در پانوشتها ارائه دهند. در پایان درسها، خلاصه‌ای گویا از متن درس را آورده‌اند. و پس از درسها، سؤالهایی برای خودآزمایی مطرح شده است. کتاب حاضر تنظیمی نیکو یافته و به عنوان متن درسی آغازین برای طالبان علم، سودمند خواهد بود.

۴. قاموس نهج البلاغه. محمدعلی شرقی. (تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۶). ج ۴، ۵۶۹ + ۵۳۰ + ۶۱۹ + ۷۲۸ص، وزيری.

فرهنگ لغات نهج البلاغه است و در آن به ترتیب حروف الفبا، لغات نهج البلاغه ترجمه، و در بعضی از موارد، شرح شده است.

۵. گزیده حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقة سنائی غزنوی. انتخاب و شرح عسکر حقوقی. (چاپ سوم: تهران، انتشارات هیرمند، ۱۳۷۰). ۸۷ص، وزيری.

کتاب حاضر، شامل گزیده اشعار سنائی، همراه با توضیحات و شرح آن است. در پایان، فهرست راهنمای کتاب آمده است.

۶. هفتاد سخن: از گوشه و کنار ادبیات فارسی. پرویز نائل خانلری. (چاپ اول: تهران، انتشارات توس، ۱۳۶۹). ج ۳، ۴۲۹ص، وزيری.

کتاب حاضر، شامل مقالات و گفتارهای نویسنده درباره

جوانبی از ادبیات فارسی است و در چهار بخش، سامان یافته است: در بخش اول، نکته‌هایی از ادبیات قدیم مورد بحث قرار گرفته و در بخش دوم، به نثر فارسی معاصر پرداخته شده است. بخش سوم، خاطرات ادبی نویسنده درباره صادق هدایت آمده است و در بخش چهارم، سه مقاله «که به تفنن نوشته و انتشار یافته بود»، آمده است.

سیاسی

۱. امارات متحده عربی. محمد زاغیان و عبدالرضا آخوند فرجی. (مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۰). ۲۲۲ص، رقعی.

در این کتاب مؤلفان کوشیده‌اند تا آخرین تحولات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور یاد شده را مورد بررسی قرار دهند. در فصلهای مختلف کتاب از وضعیت سیاسی، نظامی و اقتصادی امارات متحده و روابط سیاسی و اقتصادی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با آن به تفصیل سخن رفته و تلاش شده است تا جایگاه این کشور در اقتصاد منطقه و روابط تجاری سیاسی و فرهنگی آن با جمهوری اسلامی نموده شود.

۲. مصاحبه‌ها: مجموعه مصاحبه‌های حضرت آیه

الله سید علی خامنه‌ای در دوران ریاست جمهوری. تهیه و تدوین گروه انتشارات سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. (تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۰). ۲۳۷ص، وزیری.

۳. اسرائیل پایگاه امپریالیسم و حرکت‌های اسلامی

در فلسطین. سید هادی خسروشاهی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۱۶۰ص، رقعی.

مشمول بر مقالاتی است درباره اسرائیل و حرکت‌های اسلامی در فلسطین. برخی از مقالات، بیشتر در نشریات منتشر شده بود و برخی دیگر برای اولین بار در این کتاب آورده شده است. عناوین مقالات عبارت است از: فلسطین باز می‌گردد، نگاهی به تاریخ بیت المقدس، درباره مسئله فلسطین، اخوان المسلمین و مفتی قدس، حرکت‌های اسلامی

در سرزمینهای اشغالی.

۴. صحیفه نور: مجموعه رهنمودهای حضرت امام خمینی قدس سره الشریف. تدوین سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. (چاپ دوم: تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۷۰). ۶۰۱ص، وزیری.

۵. مدیریت بحرانهای بین‌المللی. سید علی اصغر کاظمی. (چاپ سوم: تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۰). ۲۲۴ص، رقعی.

تعریف بحران، وضعیت‌های بحرانی، رابطه بین بحران و جنگ و انقلاب، تصمیمگیری در بحران، مدیریت بحرانها و مسأله برقراری ارتباط در بحران، از عناوین این کتاب است.

۶. راشد الغنوشی. مسأله فلسطین و ماهیت طرح صهیونیسم. ترجمه سید هادی خسروشاهی. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۱۴۱ص، رقعی. کتاب حاضر شامل چند مقاله از راشد الغنوشی، رهبر حرکت اسلامی تونس است. عنوان مقالات عبارت است از: مسأله فلسطین بر سر دوراهی، کنفرانس فاس، تجربه‌های مثبت و منفی انقلاب فلسطین، ماهیت طرح صهیونیستی و از کجا آغاز کنیم.

تعلیم و تربیت

۱. اسلام و تعلیم و تربیت: بخش اول تربیت. سید محمدباقر حجتی. (چاپ پانزدهم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰). ۲۷۶ص، رقعی.

این کتاب کوششی است هوشمندانه و کارآمد درباره تربیت و مسائل مربوط به آن از نظر تعالیم اسلامی. در فصول مختلف آن از دین و نقش آن در تعلیم و تربیت، تربیت و اقسام آن، انتخاب همسر به منظور ایجاد نسل سالم، شرایط همسر شایسته و اهمیت آن از نظر تولید نسل سالم و صالح، محیط مدرسه، حقوق کودک و... به تفصیل و دقت سخن رفته است. کتاب بر روی هم تنظیمی نیکو یافته و مطالب آن با نثری روان به رشته تحریر درآمده است.